

Resultaten van de casestudy in Brussel, besproken tijdens een online seminar op 10 maart 2022

DOELSTELLING

Het METRO-project (The role of Cohesion Policy in the planning of METROpolitan Areas and Cities) bestudeerde de meerwaarde van het Europese cohesiebeleid voor een betere ruimtelijke ordening in Europese steden en metropolen. Het toont hoe een grotere betrokkenheid van Europese steden en metropolen bij de ontwikkeling en het beheer van het cohesiebeleid de doeltreffendheid ervan kan verbeteren. Tot slot leverde het project een reeks aanbevelingen op om de territoriale en grootstedelijke dimensie van het toekomstige cohesiebeleid kracht bij te zetten.

Dit project werd opgestart in het kader van EUROCITIES, de vereniging die de Europese grootsteden vertegenwoordigt, waarin het Brussels Gewest actief is. Het brengt negen Europese steden en grootsteden samen (Grootstad Turijn (IT), Grootstedelijk Gebied Barcelona (ES), Gemeente Brno (CZ), Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BE), Grootstedelijk Gebied Lissabon (PT), Grootstad Lyon (FR), Grootstedelijk Gebied Gdansk-Gdynia-Sopot (PL), Grootstad Firenze (IT), Gemeente Riga (LV)) en twee internationale netwerken (EUROCITIES en METROPOLIS). Het project werd uitgevoerd door een consortium van Europese universiteiten en onderzoekscentra in elk van de deelnemende steden en grootsteden, onder leiding van de polytechnische universiteit van Turijn.

STUDIE VAN NEGEN GROOTSTEDEN: DRIE BELANGRIJKSTE VASTSTELLINGEN

Concreet heeft het project geleid tot drie belangrijke vaststellingen op basis waarvan een pakket aanbevelingen voor elk van de 9 grootsteden werd opgesteld.

- × Het begrip 'grootstedelijk gebied' ligt niet vast en neemt naargelang de interpretatie verschillende geografieën aan, aansluitend bij de reeds bestaande administratieve entiteiten.
- × De rol die de onderzochte grootstedelijke gebieden vervullen in de programmering, het beheer en de uitvoering van het cohesiebeleid in de programmeringsperiode 2014-2020 is relatief beperkt. Dat kan worden verklaard door het feit dat er geen of nauwelijks sprake is van een grootstedelijke institutionalisering.
- × De rol van de grootstedelijke gebieden in de uitvoerings- en beheerfase van een grootstedelijk bestuur hangt sterk af van de architectuur van het Europese cohesiebeleid in elk land, maar ook van de operationele programma's en instrumenten waarvan elk land gebruikmaakt. Van die instrumenten zijn de ITI's (Integrated Territorial Investments of geïntegreerde territoriale investeringen) het populairst, omdat ze de ontwikkeling en uitrol van strategieën op grootstedelijke schaal bevorderen.

Er werd een typologie voorgesteld op basis van verschillende factoren die van invloed zijn op de relevantie en de doeltreffendheid van de invoering van een grootstedelijk bestuur (onder meer de omvang van

de toegewezen cohesiefondsen en het reeds bestaan van een grootstedelijke samenwerking). Het potentieel van het cohesiebeleid om meerwaarde te creëren bij de uitvoering van het grootstedelijk beleid in Brussel is vrij beperkt, omdat de op te zetten coördinatiemechanismen behoorlijk hoge indirecte kosten met zich zouden meebrengen in vergelijking met de verwachte effecten.

Die typologie resulteerde in een reeks algemene aanbevelingen, maar ook gerichte aanbevelingen voor elke stad afzonderlijk. Terwijl de algemene aanbevelingen eerder transversaal en universeel toepasbaar zijn (de rol van de grootsteden in de economische en territoriale ontwikkeling erkennen, in wetgeving gieten en hen zo nodig een statuut verlenen, de grootsteden betrekken bij het uittekenen van het Europese cohesiebeleid en het beheer daarvan deels aan hen toevertrouwen, operationele programma's op grootstedelijke schaal opzetten, instrumenten zoals de ITI's versterken), zoomen de lokale aanbevelingen specifiek in op de stad.

BELANGRIJKSTE AANBEVELINGEN VOOR DE BRUSSELSE GROOTSTAD

Hoewel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest planningsinstrumenten met een grootstedelijk territoriaal bereik heeft (T.OP Noordrand, GPDO...), spitsen de aanbevelingen voor Brussel zich toe op het belang van samenwerking tussen de gefedereerde entiteiten. Dit omwille van de institutionele staatsstructuur, de concentratie van bevoegdheden bij de gewesten en de geringe middelen die in het kader van het cohesiebeleid worden uitgetrokken ter bevordering van een grootstedelijke visie ten opzichte van de gewestbegrotingen.. Op basis van die vaststellingen zijn meerdere aanbevelingen mogelijk, specifiek voor Brussel en haar rand en gericht op de uitvoering van een beleid met een grootstedelijk bereik:

- × De **invoering van een grootstedelijk bestuur**, aangezien de instrumenten van het cohesiebeleid meer effect zullen hebben als het begrip 'grootstedelijk gebied' officieel in de wetgeving wordt verankerd.
- × Meer samenwerking tussen de gefedereerde entiteiten onderling om **strategieën te ontwikkelen die gericht zijn op een grootstedelijk grondgebied** dat niet abrupt stopt bij de administratieve grenzen (continuüm van problemen).
- × **Het cohesiebeleid als hefboom gebruiken om een grootstedelijk bestuur tot stand te brengen**, teneinde een antwoord te bieden op de territoriale uitdagingen die alle gefedereerde entiteiten gemeen hebben, zoals mobiliteit, een koolstofarme economie, huisvestingsproblemen of economisch crisisbeheer.

BESPREKING MET BRUSSELSE, WAALSE EN VLAAMSE ACTOREN

De resultaten van de studie en de aanbevelingen voor Brussel werden op 10 maart 2022 besproken tijdens een webinar. Hieraan namen een twintigtal ambtenaren en onderzoekers deel, uit Brussel, Wallonië en Vlaanderen, die werken rond ruimtelijke ordening en het cohesiebeleid.

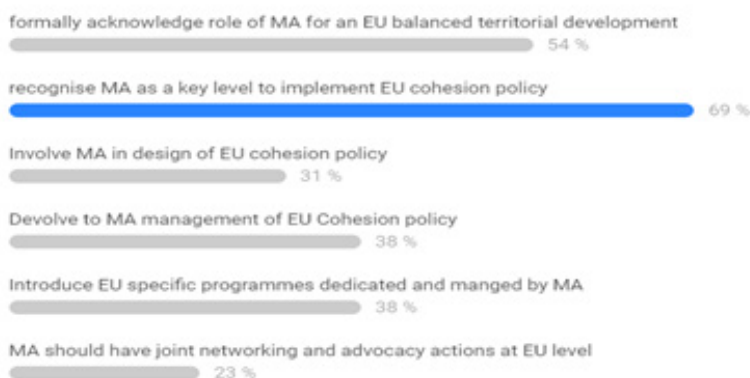
De deelnemers waren het erover eens dat het atypische geval Brussel toont dat een grootstedelijk bestuursproces op een pragmatische manier moet verlopen. Zo wordt een klimaat van vertrouwen tussen de actoren tot stand gebracht. Dat vertrouwen is absoluut noodzakelijk voor het samen opbouwen van een grootstedelijk bestuur. Elke entiteit moet zich daarin kunnen vinden en er voordeel uit kunnen halen, net als de andere partners. Een verstandige keuze zou daarom zijn **om het metropoliseringsproces op een bottom-up manier door te voeren**, namelijk door lokale projecten te identificeren en te financieren die op een hoger niveau een sneeuwbaaleffect kunnen creëren. Die kleine projecten of **'quick-wins' kunnen een dynamiek op grotere schaal op gang te brengen**. Het cohesiebeleid kan die grootstedelijke projecten opstarten en ondersteunen, zoals het nu al doet voor sommige EFRO-projecten, zoals de transgewestelijke fietspaden. De deelnemers

stelden in dat verband voor om inspiratie te halen uit bestaande instrumenten, die vervolgens aan de Belgische federale context kunnen worden aangepast. Zo waren ze bijvoorbeeld voorstander van **een INTERREG-mechanisme dat samenwerking tussen regio's binnen eenzelfde land mogelijk maakt**. Het proefproject ter bestrijding van stedelijke uitbreiding in functionele stedelijke gebieden, dat door de drie Belgische gewesten werd voorgesteld in het kader van de Europese Territoriale Agenda, kan ook een meerwaarde betekenen. Tot slot moet dat bestuur een voorbeeld zijn van **'soft governance'**, waarbij elke betrokken partij belang heeft, zonder haar eigen doelstellingen en bevoegdheden uit het oog te verliezen. De voorbeelden van samenwerking op het niveau van het transnationaal grootstedelijk gebied Bazel of de grote grensoverschrijdende regio rond Luxemburg werden in dat verband als inspiratiebron aangestipt.

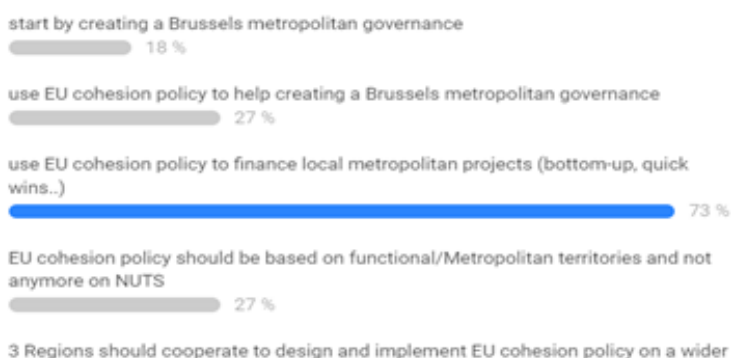
Participants sent 35 votes in 3 polls

< 2 / 3 >

what are the 3 most relevant recommendations? 13

what are the most 3 relevant recommendations for Brussels 11

Belgian contact point

